

بررسی میزان آلودگی سیستی سرکوس تینیکولیس (*Cysticercus Tenuicollis*)

در گوسفند و بز کشتار شده در کشتارگاه دام بم

حجت الله جعفری، دکترای عمومی دامپزشکی، معاون دامپزشکی شهرستان بم، اداره کل دامپزشکی استان کرمان، پست الکترونیکی hjveterinary@yahoo.com

زهره وکیلی، دکترای عمومی دامپزشکی، کارشناس اداره کل دامپزشکی استان کرمان، اداره کل دامپزشکی استان کرمان، پست الکترونیکی zohrevakili1363@gmail.com

مقدمه:

تینیا هیداتیژنا (*Taenia hydatigena*) بزرگترین کرم نواری سگ است که هفت دهم تا پنج متر طول دارد و دارای چهار بادکش گرد و یک ردیف دوتایی شامل ۴۴-۲۶ قلاب کوچک است. تعداد بندها در حدود ۴۰۰ عدد بوده و بندهای انتهایی مستطیل شکل و به عرض پنج میلی متر است (دکتر رکنی و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۱۹-۳۱۷). علفخواران اهلی و وحشی نظیر گوسفند، بز، خوک و اسب میزبان واسط انگل به شمار می روند و سگ، گرگ، کفتار و گوشتخواران وحشی میزبان اصلی انگل می باشند (حسینی و همکاران، ۱۳۸۲: ۱۸۵-۱۸۴). سیستی سرکوس تینیکولیس (*Cysticercus tenuicollis*) به چادرینه، مزانتر روده و سطح سروزی اندامهای حفره شکمی به خصوص کبد می چسبد و کرم نواری بالغ در روده باریک سگ و سگ سانان زندگی می کند (حسینی و همکاران، ۱۳۸۲: ۱۸۵-۱۸۴). در چرخه زندگی این انگل می توان گفت تخم های دفع شده در مدفوع میزبان قطعی به وسیله نشخوارکنندگان خورده می شود و انکوسفر (*Oncosphere*) در روده کوچک از تخم خارج و آزاد می شود، مخاط روده را سوراخ می کند و از راه ورید باب به کبد می رود تا هفته چهارم در بافت کبد حرکت می کند و سبب بروز مجاری خونریزی دهنده به ویژه در قسمت های نزدیک به لبه های باریک کبد می شود، رنگ این مجاری در ابتدا قرمز تیره است ولی به سرعت به رنگ قهوه ای و سبز و سرانجام سفید کم رنگ (به دلیل فیروز) می شود. برخی سیستی سرک ها (*Cysticerci*) از کپسول کبد عبور می کنند و وارد حفره صفاقی می شوند و به چادرینه بزرگ، سطح مزانتریک و شکمی اندامهای شکمی به ویژه کبد می چسبند و ظرف پنج تا هشت هفته پس از آلودگی، کامل می شوند (دکتر رکنی و همکاران، ۱۳۸۸: ۳۱۹-۳۱۷). سیستی سرک های (*Cysticerci*) بالغ تا شش سانتی متر طول دارند و دارای گردن بلند و ظریفی می باشند و در داخل واجد یک عدد اسکولکس (*Scolex*) می باشد. سیر تکاملی با بلع سیستی سرک (*cysticercus*) توسط گوشتخواران ادامه می یابد (حسینی و همکاران، ۱۳۸۲: ۱۸۵-۱۸۴). موارد و روش کار:

طی یک بررسی شش ماهه که از ابتدای زمستان ۱۴۰۰ لغایت انتهای بهار ۱۴۰۱ در کشتارگاه دام بم (استان کرمان) بر روی ۲۵۶۴ راس گوسفند و ۶۶۴۴ راس بز (جمعاً ۹۲۰۸ راس دام سبک) کشتاری انجام پذیرفت، پس از ذبح دام و باز نمودن کامل و خروج محتویات، تمامی امعاء، احشاء و همچنین محوطه بطنی و صدی لاشه ها به طور کامل و دقیق مورد بازرسی بهداشتی قرار گرفت. نتیجه گیری:

در این بررسی در تعداد ۵۵ مورد از گوسفندان (دو درصد) و تعداد ۴۰۵ مورد بز (شش درصد) و جمعاً ۴۶۰ مورد دام سبک کشتاری (پنج درصد) آلودگی به سیستی سرکوس تینیکولیس (*Cysticercus tenuicollis*) مشاهده شد.

کیست های انگلی سیستی سرکوس تینیا کولیس (*Cysticercus tenuicollis*) مشاهده شده در لاشه گوسفند و بز کشتاری در کشتارگاه دام بم

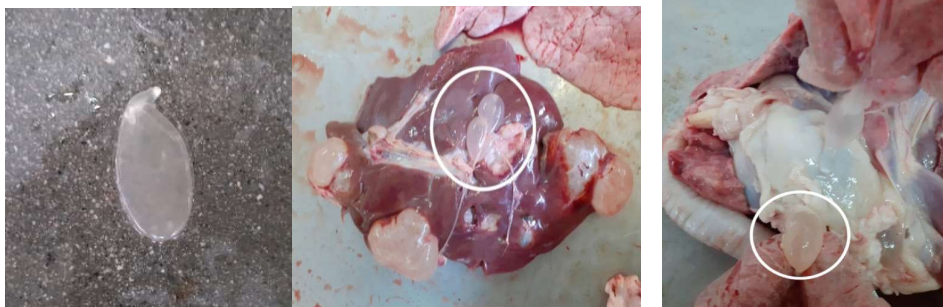

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج دامپزشکی

سلام و سلامتی

کیست های انگلی سیستی سرکوس تنیا کولیس (*Cysticercus tenuicollis*) مشاهده شده در لاشه گوسفند و بز
کشتاری در کشتارگاه دام بم

کیست های انگلی سیستی سرکوس تنیا کولیس (*Cysticercus tenuicollis*) مشاهده شده در سطح کبد و پریکارد
قلب گوسفند و بز کشتاری در کشتارگاه دام بم
بحث:

مطالعات نشان می دهد ایران یکی از مناطق آندمیک انگل تنیا هیداتینا (*Taenia hydatigena*) در سگ، سگ سانان وحشی به عنوان میزبان نهایی و در نشخوارکنندگان اهلی و وحشی به عنوان میزبان واسط محسوب می شود (Mohammad Hossein Radfar, ۲۰۰۵:۴۶۹-۴۷۶).

در مطالعه ای دیگر بررسی میزان آلودگی سیستی سرکوس تنیا کولیس (*Cysticercus tenuicollis*) در گوسفندان کشتار شده در کشتارگاه صنعتی همدان توسط ساری همکاران از فروردین ماه لغایت مهرماه ۱۳۹۴ انجام پذیرفت، از تعداد ۹۷۵۰ راس دام کشتاری ۳۴۰ راس (پنج و نود و یک صدم درصد) آلوده به این کیست تشخیص داده شدند (ساری و همکاران، ۱۳۹۵).

در مطالعه دیگر که بررسی میزان شیوع آلودگی به سیستی سرکوس تنیا کولیس (*Cysticercus tenuicollis*) در نشخوارکنندگان کوچک شهرستان زنجان توسط داوودی و همکاران در سال ۱۳۹۳ انجام پذیرفت تعداد ۱۹۳۹ راس از ۲۷۷۰۰ راس دام (هفت درصد) آلوده به این انگل تشخیص داده شدند (داوودی و همکاران، ۱۳۹۴).

همچنین در مطالعه دیگر که بررسی میزان شیوع آلودگی به سیستی سرکوس تنیا کولیس در گوسفند و بز کشتاری در کشتارگاه کرمان از آپریل (April) ۲۰۰۱ تا مارس (March) ۲۰۰۲ توسط رادفر و همکاران انجام شد. ۱۷۲ راس گوسفند از ۱۳۳۶ (۱۲٫۸۷ درصد) و ۳۰۲ راس بز از ۱۶۷۴ (۱۸٫۰۴ درصد) آلوده به این کیست بودند (Mohammad Hossein Radfar, ۲۰۰۵:۴۶۹-۴۷۶).

نشان می دهد جمعیت گوسفند و بز به میزبان قابل توجهی به این انگل مبتلا می شوند و به نظر می رسد علت اصلی درصد ابتلای بالای بز نسبت به گوسفندان را میتوان به رفتار و مدیریت چرای دام نسبت داد (Mohammad Hossein Radfar, ۲۰۰۵:۴۶۹-۴۷۶). لذا با توجه به این تحقیقات و آسیب های

اقتصادی چشمگیر این چنین ضایعات کیستی بر راندمان تولید (گوشت و شیر) جمعیت دامی، پیشنهاد می شود سازمان دامپزشکی کشور با نهادهای همیار از جمله سازمان بهبود تولیدات دامی، سازمان امور عشایر و نیز تشکیلات و سازمانهای تحت پوشش وزارت کشور (دهیاری ها، بخشداری ها و...) نسبت به آگاهی بخشی دامداران با این کیست، اقدامات پیشگیرانه با استفاده از داروهای ضد انگل و نحوه قطع چرخه زیستی این

سازمان دامپزشکی کشور

سلام و سلامتی

انگل اهتمام لازم را داشته باشند و همچنین امحاء کامل کیستهای مربوط در کشتارگاه های دام در برنامه کاری قرار گیرد.

منابع:

۱- تالیف دکتر جانز کافمن و همکاران و ترجمه دکتر سید حسین حسینی، دکتر حمیدرضا حدادزاده و همکاران (بهار ۱۳۸۲) « کتاب عفونت های انگلی دامهای اهلی »، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول صفحه ۱۸۵ تا ۱۸۴.

۲- تالیف جوزف گریسی و همکاران و با ترجمه دکتر نوردهر رکنی و همکاران (۱۳۸۸) «کتاب بهداشت گوشت»، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول، جلد سوم، صفحه ۳۱۹ تا ۳۱۷.

۳- ساری عباسعلی، میرمعینی سیده سحر (۱۳۹۵) « بررسی میزان آلودگی سیستی سرکوس تنیاکولیس در گوسفندان کشتار شده در کشتارگاه صنعتی همدان»، دومین کنفرانس علمی پژوهشی علوم و صنایع غذایی ایران (دانشگاه سمنان).

۴- داوودی جابر، شبستری بهمن (۱۳۹۴) « بررسی میزان شیوع آلودگی به سیستی سرکوس تنیاکولیس در نشخوارکنندگان کوچک شهرستان زنجان»، اولین همایش ملی یافته های نوین در پژوهشهای کشاورزی و منابع طبیعی.

۵- Mohammad Hossein Radfar, Simin Tajalli and Mansooreh Jalalzadeh (۲۰۰۵) « **Prevalence and morphological characterization of *Cysticercus tenuicollis* (*Taenia hydatigena cysticerci*) from sheep and goats in Iran** » veterinary Arhiv ۷۵(۶): ۴۶۹-۴۷۶.

سازمان ملی بهداشت و ایمنی غذایی

سلام و سلامتی